

ÕIGUSKANTSLER

Evelyn Liivamägi
juhatuse esimees
KÜ Kuldala 5, 7, 9
Evelyn610@yahoo.com

Teie 6.02.2009 nr
Õiguskantsler 15.12.2009 nr 6-1/090316/0907607

Seisukoht vastuolu mittetuvastamise kohta
kaugkütteseaduse § 9 lg 3 põhiseaduspärasuse asjus

Austatud Evelyn Liivamägi

Pöördusite minu poole kaugkütteseadusega kehtestatud soojuse hinna üle järelevalve teostamise regulatsiooni põhiseaduspärasuse küsimuses. Täpsemalt leidsite, et kaugkütteseaduse § 9 lg 3 pole põhiseaduspärane, sest see norm ei taga tarbijate võrdset kohtlemist.

Analüüsinud Teie tõstatatud küsimust, leian, et **kaugkütteseaduse § 9 lg 3 on kooskõlas põhiseaduse § 12 lg 1 lausega 1**. Järgnevalt selgitan Teile, kuidas ma vastavale seisukohale jõudsin.

Kaugkütteseaduse (edaspidi KKütS) § 1 lg 2 järgi peavad soojuse tootmise, jaotamise ja müügiiga seonduvad tegevused kaugküttevõrgus ning võrguga liitumine olema koordineeritud ning vastama objektiivsuse, võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetele, et tagada kindel, usaldusväärne, efektiivne, põhjendatud hinnaga ning keskkonnanõuetele ja tarbijate vajadustele vastav soojusvarustus. Seega on kaugkütteseaduse üheks eesmärgiks tagada, et soojust müüakse põhjendatud hinnaga võrdselt kõikidele tarbijatele.

Põhiseaduse § 12 lg 1 lause 1 sätestab üldise võrdsuspõhiõiguse. Selle sisuks on, et võrdseid tuleb kohelda võrdselt ja ebavõrdseid ebavõrdselt. Seda nii õiguse kohaldamisel kui ka õigusloomes.¹ Ometigi pole põhiseaduse järgi keelatud igasugune võrdsete ebavõrdne ja ebavõrdsete võrdne kohtlemine. Nimelt on põhiseaduse järgi selline kohtlemine keelatud üksnes siis, kui selleks puudub mõistlik ja asjakohane põhjus.²

Selgitamaks välja, kas võrdsuspõhiõigust on rikutud, tuleb nähtuvalt eespool toodust esmalt tuvastada võrdlusgrupid ning anda hinnang, kas võrreldavaid isikuid koheldakse samas olukorras erinevalt. Seega tuleb kõigepealt võtta seisukoht, kas vaidlusalusel juhul saab isikuid omavahel võrrelda. Seejärel tuleb hinnata, kas neid isikuid koheldakse samas olukorras erinevalt. Üksnes

¹ RKPJKo 03.04.2002. a, nr 3-4-1-2-02, p-d 16 ja 17.

² RKÜKo 03.01.2008. a, nr 3-3-1-101-06, p 20.

siis, kui on tuvastatud võrreldavate isikute erinev kohtlemine, on tarvis hinnata, kas selliseks erinevaks kohtlemiseks on mõistlik ja asjakohane põhjus.

KKütS § 9 lg 1 järgi peavad Konkurentsiametiga kooskõlastama müüdava soojuse piirhinna igale võrgupiirkonnale eraldi järgnevad soojusettevõtjad: 1) soojusettevõtja, kelle soojuse müük tegevuspiirkonnas ületab 50 000 MWh aastas; 2) kontserni kuuluv soojusettevõtja, kui kontserni summaarne soojuse müük Eestis isikutele, kes ei kuulu kontserni, ületab 50 000 MWh aastas; 3) soojusettevõtja, kes toodab soojust elektri ja soojuse koostootmise protsessis. Vastavalt KKütS § 9 lõikele 3 peab KKütS § 9 lõikes 1 nimetatata soojusettevõtja müüdava soojuse piirhinna kooskõlastama valla- või linnavalitsusega.³ Piirhinna kooskõlastamisel on kohalikul omavalitsusel samad õigused ja kohustused, mis on Konkurentsiametil.

Seega eristab seadusandja kaugkütteseaduses soojusettevõtjaid, kes kooskõlastavad müüdava soojuse piirhinna Konkurentsiametiga, ja soojusettevõtjaid, kes kooskõlastavad müüdava soojuse piirhinna valla- või linnavalitsusega.

Nähtuvalt KKütS § 8 lõikest 3 peavad soojuse piirhinna kujundama samadel alustel nii need soojusettevõtjad, kes kooskõlastavad soojuse piirhinna Konkurentsiametiga, kui ka need soojusettevõtjad, kes kooskõlastavad soojuse piirhinna valla- või linnavalitsusega. Samuti nähtub KKütS § 9 lõikest 3, et Konkurentsiameti ning valla- või linnavalitsuse õigused ja kohustused müüdava soojuse piirhinna kooskõlastamisel on samad. Seega on mõlema järelevalveasutuse võimalused ja kohustused müüdava soojuse piirhinna kooskõlastamisel samad ega sõltu sellest, millise soojusettevõtja üle nad järele valvavad. Neil põhjendustel leian, et soojusettevõtjate müüdava soojuse tarbijad on omavahel võrreldavad olenemata sellest, et osade soojusettevõtjate müüdava soojuse piirhinda kooskõlastab Konkurentsiamet, teiste oma aga valla- või linnavalitsus.

Küsimus on, kas seadusandja kohtleb tarbijaid erinevalt sõltuvalt sellest, kes kooskõlastab soojusettevõtja müüdava soojuse piirhinna. Leian, et see pole nii. Seda seepärast, et nähtuvalt KKütS § 8 lõikest 3 peavad soojuse piirhinna kujundama samadel alustel nii need soojusettevõtjad, kes kooskõlastavad soojuse piirhinna Konkurentsiametiga, kui ka need soojusettevõtjad, kes kooskõlastavad soojuse piirhinna valla- või linnavalitsusega. Tulenevalt KKütS §-st 9 peavad nii Konkurentsiamet kui ka valla- või linnavalitsus soojusettevõtja müüdava soojuse piirhinna kooskõlastamisel kontrollima, kas kooskõlastatav müüdava soojuse piirhind vastab KKütS § 8 lõikele 3. Seega ei tee seadus soojuse piirhinna kujundamise ega selle kujundamise kontrollimise puhul soojusettevõtjatel vahet. Seega ei sõltu tarbija makstav soojuse hind sellest, kes kooskõlastab talle soojust müüva soojusettevõtja soojuse piirhinna. Kuna kaugkütteseadusest ei nähtu ka muid võimalusi, kuidas tarbijaid saaks müüdava soojuse piirhinna kooskõlastamise osas erinevalt kohelda, leiangi, et kaugkütteseadus ei kohtle tarbijaid erinevalt sõltuvalt sellest, kas soojusettevõtja müüdava soojuse piirhinna kooskõlastab Konkurentsiamet või valla- või linnavalitsus.

Kuna kaugkütteseadusega ei kohelda tarbijaid erinevalt sõltuvalt sellest, kas soojusettevõtja müüdava soojuse piirhinna kooskõlastab Konkurentsiamet või valla- või linnavalitsus, leian, et KKütS § 9 lg 3 on kooskõlas põhiseaduse § 12 lg 1 lausega 1.

³ RKTko 28.04.2008. a, nr 3-2-1-30-08, p 14: „Kollegium leiab, et kaugkütteseaduse mõtteks ei saa olla nn väiketootja vabastamine kohustusest kooskõlastada soojusenergia piirhind kohaliku omavalitsusega. Kaugkütteseaduse mõtte kohaselt ning arvestades seaduse üldist eesmärki ja praktilist vajadust, tuleneb seadusest, et soojuse piirhind tuleb kooskõlastada vallavalitsusega. Sarnane tõlgendus tuleneb ka eelnimetatud majandusministri määrusest. Soojusenergia piirhinna kooskõlastamise mõte saab olla ka selles, et tarbijad saaksid osta soojusenergiat kontrollitud piirhinnast lähtuvalt, ja selles, et soojatootja hinnakujundus oleks kooskõlas KKütS §-ga 8.“

Sõltumata eespool esitatud järeldusest möönan, et järelevalveasutuste praktika soojusettevõtjate müüdava soojuse piirhindade kooskõlastamisel võib erineda. See aga, kas erinev praktika soojusettevõtjate müüdava soojuse piirhindade kooskõlastamisel rikub sisuliselt põhiseaduse § 12 lg 1 lauses 1 sätestatud, sõltub sellest, kas ühesuguste asjaolude korral rakendatakse seadust isikute suhtes nähtavate mõistlike põhjendusteta erinevalt.⁴ Konkreetse kaasuse puhul saab minu hinnangul sellele küsimusele kõige paremini vastata soojuse piirhinnale antud kooskõlastuse õiguspärasust kontrollides kohus.

Viimase tõdemusega lõpetangi avaldusaluses asjas menetluse.

Tänan Teid veel kord pöördumise eest ning vabandan, et mul vastamine nii kaua aega võttis.

Austusega

Indrek Teder

Teadmiseks: majandus- ja kommunikatsiooniministerium

Kärt Muller 693 8432
E-post: kart.muller@oiguskantsler.ee

⁴ RKHKo 12.12.2006. a, nr 3-3-1-65-06, p 25: „Võrdse kohtlemise põhimõtte kohaselt käsitletakse ühetaoliselt kõiki isikuid ühtedes ja samades oludes ning samadel eeldustel. Ühetaoline kohtlemine peab olema tagatud ühesuguste asjaolude korral. Võrdse kohtlemise rikkumisega on tegemist siis, kui ühesuguseid asjaolusid käsitletakse ilma nähtavate mõistlike põhjendusteta erinevalt. Võrdse kohtlemise põhimõtet pole rikutud, kui haldusorgani kaalutusotsus rajanes kohtumenetluses tuvastamist leidnud asjaoludest tulenevatel asjakohastel kaalutlustel.“